

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Riktlinjer för handläggning inom missbruk/beroende

Antagen av socialnämnd 2020-10-22 § 67

Ansvarig förvaltning: socialförvaltningen

Ansvarig tjänsteman: verksamhetschef myndighet

Gäller t.o.m. 2021

Riktlinjer för handläggning inom missbruk/beroende	3
Målgrupp	3
Riktlinjens syfte	3
Lagstiftning	3
Socialnämndens ansvar	4
Socialnämnden ska:.....	4
Socialnämndens intentioner	4
Missförhållande eller risk för missförhållande	4
Barnperspektivet	4
Unga vuxna med missbruksproblem.....	5
Utredning	5
LVM (Lag om vård av missbrukare i vissa fall).....	5
LOB – anmälan enligt lag omhändertagande av berusade personer m.m.....	6
Insatser	6
Insats i form av service	6
Insatser på hemmaplan.....	6
Insatser i samarbete inom GGVV	7
Insatser i heldygnsvård.....	7
Samverkan.....	7
Samordnad individuell plan	7
Kommunal individuell plan	7
Intern plan	7
Vårdplan/uppdrag.....	8
Genomförandeplan.....	8
Hemtagningsplan	8
Uppföljning	8
Egenavgift	8
Beslut	9

Riktlinjer för handläggning inom missbruk/beroende

Riktlinjer ska vara förenliga med gällande lagstiftning, nationella riktlinjer och rekommendationer.

Målgrupp

Personer med missbruk/beroende över 18 år.

Enheten vuxen är en enhet inom socialförvaltningens myndighetsavdelning. Enheten arbetar med vuxenärenden inom missbruk/beroende, social omsorg, LSS, äldreomsorg och våld i nära relation genom utredningar samt uppföljning av öppna insatser och institutionsplaceringar. Dessa riktlinjer avser handläggning gällande arbetet med utredning, planering och genomförande av insatser samt uppföljning av ärende gällande substanssyndrom samt personer med beroende av spel om pengar.

Övriga inriktningar inom vuxenenheten har separata riktlinjer.

Riktlinjens syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att skapa tydlighet och samsyn i arbetet som rör socialförvaltningens myndighetsutövning gällande vuxna. Riktlinjerna ska säkerställa rättssäkerhet och likabehandling och fungera som en vägledning i det praktiska arbetet.

Målsättningen är en god, jämlik, rättssäker, effektiv och ändamålsenlig socialtjänst i Vaggeryds kommun som helhet.

Riktlinjerna innebär inte någon inskränkning i att den enskilde får sin ansökan individuellt prövad och som kan medföra att ett beslut avviker från riktlinjerna. Riktlinjerna beskriver vad som är socialnämndens ambitionsnivå för det sociala arbetet i Vaggeryds kommun. Alla beslut ska prövas mot gällande lagar, förordningar, rättspraxis, förarbeten till lagstiftning, handböcker och prejudicerande rättsfall. Alla personer anställda inom socialförvaltningen i Vaggeryds kommun är ålagda att följa, av socialnämnden, antagna riktlinjer. En av socialnämnden beslutad delegationsordning gällande beslut som fattas av delegat på nämndens vägnar finns upprättad och revideras 1 gång/år eller på förekommen anledning.

Lagstiftning

Följande lagar är av stor betydelse för socialtjänstens arbete med målgruppen.

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Socialtjänstförordningen (SoF)
- Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)
- Kommunallagen (KL)

- Förvaltningslagen (FL)
- Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Socialnämndens ansvar

Enligt socialtjänstlagens portalparagraf ska samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Socialnämnden ska:

- aktivt sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden skall i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs.
- ska ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.

Socialnämndens intentioner

Socialnämndens intention är att i största möjliga utsträckning använda sig av förebyggande- och öppenvårdsinsatser på hemmaplan, för att undvika heldygnsplaceringar. Den enskilde ska ha inflytande över hur stödet och behandlingen utformas.

Missförhållande eller risk för missförhållande

Missförhållande eller risk för missförhållande – Lex Sarah – i verksamheten ska rapporteras enligt beslutad rutin. Bestämmelserna om Lex Sarah omfattar hela socialtjänsten enligt socialtjänstlagen. Varje anställd, uppdragstagare och praktikant är skyldig att omgående rapportera missförhållande eller risk för missförhållande.

Det finns en skyldighet för ansvariga inom socialtjänsten att omgående utreda, dokumentera samt avhjälpa och undanröja ett missförhållande eller risk för missförhållande. Visar utredningen ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande skall socialnämnden anmäla detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) oavsett om det avhjälpats eller inte.

Barnperspektivet

Vid alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa komma i främsta rummet. Att ha ett barnperspektiv i beslutsfattandet innebär att analysera vilka följder ett beslut kan få för enskilda barn. I socialtjänstens utredningar som rör vuxna ska därför alltid kartläggas om det finns barn med i bilden och hur barn är berörda. Att iaktta ett barnperspektiv i en utredning som gäller en vuxen får inte medföra att barnets förhållanden utreds. Om det framkommer uppgifter som tyder

på att barnet kan fara illa ska alltid en anmälan göras till barn och ungdomsenheten. Anmälan ska alltid vara skriftlig och undertecknad.

I varje utredning gällande en förälder med substanssyndrom eller beroende av spel om pengar ska konsekvensen för barnet av planerad insats belysas.

Unga vuxna med missbruksproblem

Socialnämndens särskilda ansvar gäller alla underåriga, dvs. barn upp till 18 års ålder. Även ungdomar upp till 21 års ålder omfattas i vissa fall av detta ansvar (t.ex. de som vårdas med stöd av LVU). Ungdomar som fyllt 18 år är myndiga och står inte längre under någons vårdnad, och utredningar får som regel inte göras mot en myndig persons vilja. Enligt Socialstyrelsen måste dock undantag göras när det *inte kan* uteslutas att en person är i behov av tvångsvård. En utredning får alltså göras när det gäller unga vuxna, även om de motsätter sig det, om det *kan* bli aktuellt att tillämpa LVU eller LVM.

Socialsekreterare inom missbruk och Barn och Unga samarbetar i ärenden gällande individer mellan 18 och 20 år om det gagnar situationen. Socialsekreterare på barn och unga gör skyddsbedömning gällande individer till och med 20 års ålder.

Utredning

I utredningsarbetet ska ASI (Addiction Severity Index) samt UBÅT (Uppföljning och beskrivning av åtgärder) användas som instrument och en del i utrednings- och uppföljningsarbete med vuxna personer med missbruks-problematik/beroende. ASI-intervjun har rekommendation 1 i de Nationella riktlinjerna för vård och stöd vid missbruk och beroende för problemkartläggning både vid alkohol- och narkotikaproblem. Intervjun består av en grundintervju och en uppföljningsintervju. Med ASI grund- och uppföljningsintervju kan förändring beskrivas. Med tillägget UBÅT där insatsen som den enskilde får beskrivs kan, tillsammans med förändringen som är mätbar i ASI, effekten av insatsen beskrivas både i enskilt ärende samt på grupp-nivå.

Efter bedömning i ärendet kan också AUDIT, AUDIT-E, DUDIT och DUDIT-E. Vid ärenden gällande spel om pengar ska minst NODS användas som screening och ASI's del om spel som kartläggning av spelandet.

LVM (Lag om vård av missbrukare i vissa fall)

En utredning med stöd av LVM innebär att utredningen får bedrivas mot den enskildes samtycke. Utredningen ska bedrivas med respekt och delaktighet för den enskilde så långt det går.

Alla möjligheter till frivillig vård behöver inte ha prövats i praktiken men den enskilde ska ha fått erbjudande om och om möjligt varit med om att diskutera vårdformer som har bedömts passa honom eller henne innan det kan slås fast att han eller hon är omotiverad för frivillig vård eller att frivilliga insatser bedöms otillräckliga.

Syftet med vård enligt LVM är att bryta ett livshotande missbruk och motivera till frivillig behandling.

LOB – anmälan enligt lag omhändertagande av berusade personer m.m.

När någon blir omhändertagen av polis enligt LOB innebär det att den enskilde har varit ur stånd att ta hand om sig själv under påverkan av alkohol eller andra berusningsmedel. Anmälan om LOB skickas till socialtjänsten.

Inkomna underrättelser om LOB rattfylleri eller narkotikabrott är och hanteras som en anmälan. Är den enskilde under 18 år kallas även vårdnadshavare. Gäller anmälan en enskild under 25 år skickas alltid kallelse för samtal.

Är den enskilde över 25 år skickas informationsbrev till den enskilde om möjligheten att få hjälp vid socialtjänsten.

Finns det barn i hushållet alternativt barn som den enskilde är vårdnadshavare för görs bedömning om det finns oro för barnet/en. Finns oro så görs en anmälan till barn och ungaenheten.

Insatser

Anledningen till missbruk och beroende är multifaktoriell. Det innebär att varje enskild individ har etablerat sitt missbruk/beroende av olika orsaker. Det innebär också att vården för att komma ur missbruk/beroende behöver vara differentierad. Socialtjänstens missbruksvård ansvarar för stöd och psykosocial behandling. Terapeutisk behandling, abstinensbehandling, provtagningar och medicinering åligger Regionen. Det innebär att Region och kommun behöver samarbeta och det finns även lagkrav på att samverkansavtal mellan parterna ska finnas.

Insats i form av service

I Vaggeryds kommun finns det möjlighet att få serviceinsats via Mötesplats och Galaxen. Mötesplats har i uppdrag att vara tillgängliga för personer i missbruk samt motivera till insats. Möter de en enskild i behov av insats hjälper de den enskilde till kontakt med socialsekreterare.

Galaxen vänder sig främst till personer under 25 år med missbruk och där kan upp till fem samtal ske inom ramen för service. Därefter, om fortsatt behov av insats finns, ska kontakt etableras med socialsekreterare för bedömning och beslut.

Insatser på hemmaplan

Nämndens intention är att insatserna i missbruksvården främst ska ske inom öppenvård. Alla insatser/resurser som kan främja den enskildes förändring till att bli självständig och fri från alkohol och/eller droger ska användas. Detta innebär att förutom kommunens egen öppenvård, ex Mötesplats, som ger möjlighet till både behandling, socialt stöd och möjlighet till initial sysselsättning är också exempelvis boendestöd, hemtjänst och arbetsmarknadsenheten viktiga

aktörer. Även frivilligorganisationer kan vara en faktor även om socialtjänsten inte alltid kan förmedla bistånd till detta.

Insatser i samarbete inom GGVV

Inom GGVV-regionen finns ett samarbete kring verksamheterna Galaxen som innebär öppenvård för de upp till 25 år samt CM (Case manager-teamet) för de med samsjuklighet.

Insatser i heldygnsvård

Vård på behandlingshem eller i familjehem (SoL) kan övervägas när insatserna på hemmaplan har visat sig inte räcker till.

Samverkan

Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd. All samverkan ska ske med utgångspunkt från den enskildes samtycke.

Samordnad individuell plan

En samordnad individuell plan (SIP) ska upprättas om den enskilde har insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården och om någon av dessa aktörer bedömer att insatserna behöver samordnas. Den enskilde och/eller en närstående kan också själv framföra önskemål om SIP. I planen ska framgå vilka insatser som den enskilde har och vem som ansvarar för att tillgodose dem. Det ska också framgå om det är kommunen eller Region som har det övergripande ansvaret för planen.

Syftet med SIP är att identifiera vilka behov som finns, samordna insatserna mellan verksamheter, att den enskilde ska ha inflytande och vara delaktig i planeringen och genomförandet av sin vård och omsorg samt att säkerställa att den enskilde får sina behov tillgodosedda.

Kommunal individuell plan

Kommunal individuell plan (KIP) ska användas i samverkan med AME men kan även användas vid behov av samverkan andra aktörer inom kommunens egna verksamhet som inte lyder under samma nämnd och där det därmed föreligger sekretess mellan verksamheten. När den enskilde har behov av insatser både från myndighet och AME ska det upprättas en individuell plan om det bedöms att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Planen ska upprättas tillsammans med klienten.

Intern plan

En intern plan kan upprättas när den enskilde även har behov av stöd från andra verksamheter inom socialförvaltningen och/eller Försörjningsstöd. Detta förutsätter den enskildes samtycke.

Samordning av insatserna och kommunikation ska, utifrån samtycke, ske regelbundet mellan handläggare.

Vårdplan/uppdrag

En vårdplan ska alltid upprättas tillsammans med den enskilde för beviljad insats. I vårdplanen ska det framgå tydliga och uppföljningsbara mål som ligger till grund för vården. Vårdplanen ska även så långt som möjligt med den enskildes medgivande beskriva de åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

Genomförandeplan

Vid alla insatser ska en genomförandeplan upprättas. Genomförandeplanen ska beskriva hur den beslutade insatsen ska genomföras. Utgångspunkten ska vara vårdplanen/uppdraget som utföraren fått. Genomförandeplanen ska även beskriva de åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

Genomförandeplanen vid öppna insatser upprättas i regel hos den som ska utföra insatsen. Undantag är dock insatser i form av kontaktperson där ansvaret för upprättandet av planen ligger kvar hos handläggaren i ärendet. Detta med anledning av att utförarna i dessa fall är lekmän.

Hemtagningsplan

Vi en heldygnsplacering ska alltid en hemtagningsplan upprättas. Detta ska diskuteras med den enskilde redan vid planering av placering. Syftet med en hemtagningsplan är att på ett konkret sätt beskriva vad som ska uppnås samt vilket stöd som kan behövas på hemmaplan för att den placerade ska kunna återvända till det egna hemmet. Planen ska vara aktiv löpande under placeringen och beskriva de beslut som tas med tydliga motiveringar.

Uppföljning

Alla insatser som sker inom socialtjänsten ska följas upp. Efter inledd insats sker ett avstämningsmöte efter en månad för att tillse att förväntningarna är infriade. Därefter sker uppföljning av öppenvårdsinsatser i regel var tredje månad. Ju mer ingripande insats ju tätare uppföljningar. Vid heldygnsvård följer vi upp insatsen var sjätte vecka. Uppföljningen ska vara ett fysiskt möte där den enskilde deltar tillsammans med socialsekreterare och representant för utföraren. Undantag beslutas av enhetschef och orsak dokumenteras i journal. Alternativ till fysisk uppföljning, om den inte är genomförbar, är i första hand videomöte och i andra hand telefonmöte. Vårdplanen ska hållas aktuell.

Egenavgift

Den avgift som kommunen får ta ut av den som vårdas för missbruk i heldygnsvård fastställs av Socialnämnden, dock max 80 kr per vård dygn¹. En bedömning av den enskildes betalningsförmåga ska göras i samband med att egenavgiften fastställs. Beslut om egenavgiften fattas av socialsekreterare.

¹ Detta regleras i 6 kap 1 § SoF och 106 kap 39 § Socialförsäkringsbalken (SFB)

Beslut

Alla beslut ska tidsbegränsas med möjlighet till förlängning efter en uppföljning. Alla gynnande beslut ska innehålla en omprövningsklausul vilket innebär att beslutet kan komma att omprövas vid ändrade förhållanden eller annat i det enskilda ärendet lämpligt förbehåll.